

OP-Eläkekassa

2015

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus

Tuloslaskelma
Tase

A-osaston tuloslaskelma
A-osaston tase

B-osaston tuloslaskelma
B-osaston tase

Liitetiedot

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

OP-ELÄKEKASSA

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2015

OP- ELÄKEKASSAN TOIMINTA

OP- Eläkekassan A-osasto hoitaa sen osakkaina olevien OP Ryhmän työnantajien henkilöstön lakisääteisen eläketurvan vakuuttamisen ja B-osasto lisäeläketurvan, joka käsittää ennen TEL:n voimaantuloa eläkekassan hoidettavana olleen lisäeläketurvan.

Kuusi OP ryhmään siirtynyttä paikallisosuuspankkia Keiteleen Osuuspankki, Laihian Osuuspankki, Multian Osuuspankki, Osuuspankki Poppia, Petäjäveden Osuuspankki ja Tuusniemen Osuuspankki siirsivät TyEL- vakuutuksensa OP- Eläkekassaan 1.10.2015 alkaen. Siirtoon sisältyi 125 työsuhteessa olevaa henkilöä.

Vuoden 2015 lopussa koko OP ryhmän henkilöstön lakisääteinen eläketurva keskitettiin OP- Eläkekassaan. Pohjola Vakuutus Oy:n, Pohjola Kiinteistösijoitus Oy:n, Pohjola Varainhoito Oy:n, Omasairaala Oy:n ja Pohjola Asset Management Execution Services Oy:n palveluksessa olevan henkilöstön lakisääteisen eläketurvan hoitaminen siirtyi Ilmarisesta OP- Eläkekassaan. Sopimus työnantajakohdaisen vakuutustoiminnan siirtämisestä allekirjoitettiin Ilmarisen ja OP- Eläkekassan välillä 30.6.2015. Finanssivalvonta hyväksyi sopimuksen 25.11.2015 ja vakuutuskanta siirtyi 31.12.2015. Siirtyvään kantaan sisältyy noin 1500 työsuhteessa olevaa henkilöä ja noin 800 eläkkeensaajaa.

Vuoden 2015 lopussa eläkekassan toimintapiiriin kuului osakkaina 274 (276) työnantajaa, joista 178 (181) oli osuuspankkeja. Jäseniä eläkekassassa oli noin 12 000 (10 622), mukaan lukien Ilmarisesta siirtynyt vakuutuskanta.

Eläkekassan lukuja ei yhdistellä OP Ryhmän tilinpäätökseen.

Eläkekassa osti maaliskuussa 2015 OVY Vakuutus Oy:ltä kiinteistörahastoja 4,8 miljoonalla eurolla.

ELÄKEHALLINTO

Hallituksen esitys vuoden 2017 työeläkeuudistuksesta annettiin 3.9.2015. Hallituksen esitys käsiteltiin ja hyväksyttiin eduskunnassa syyskaudelle 2015. Laki tulee voimaan 1.1.2017. Eläkeuudistuksen tavoitteena on pidentää työuria ja pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta. Vanhuuseläkeikä nousee asteittain vuodesta 2017 alkaen ja uudet eläkeikärajat koskevat vuonna 1955 syntyneitä ja nuorempia. Eläkkeen karttumisprosentit yhdenmukaistetaan eri ikäisillä ja käyttöön tulee uusia eläkemuoja, osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke.

Vuonna 2015 ei tullut merkittäviä muutoksia lakisääteisiin eläke-etuuksiin eikä eläkkeiden määräytymiseen.

Eläkekassaan saapuneet eläkehakemukset, samoin kuin arviolaskelmapyyntö, on vuoden aikana pääsääntöisesti pystytty käsittelemään tavoiteajassa.

Toimintavuoden aikana annettiin 775 (838) eläkepääöstä mukaan lukien uudet eläkepääöt sekä eläkkeiden muutos-, maksu- ja hylkäyspäätökset. Lisäksi tehtiin 82 (110) arviolaskelmaa.

Eläkekassa myönsi edelleen eniten vanhuuseläkkeitä, joita myönnettiin 352 (358). Uusia työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeitä sekä kuntoutustukipäätöksiä annettiin yhteensä 45 (56). Myönnettyjen eläkkeiden osalta ei ollut havaittavissa merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna.

Eläkekassa myönsi ammatillista kuntoutusta 26 (22) henkilölle. Useimmissa tapauksissa eläkekassa tuki työhön paluuta pitkän sairasloman jälkeen työkoikeilun muodossa.

Toimintavuoden alusta kaikkia eläkkeitä korotettiin työeläkeindeksin kohoamista vastaavasti noin 0,4 prosentilla.

Eläkkeensaajia oli toimintavuoden päättyessä 8 298 (7 309). Eläkekassan B-osaston lisäeläkettä sai 354 (376) henkilöä.

VAKUUTUSMAKSU

Eläkekassa peri vakuutusmaksuina A-osastoon 109,8 (109,0) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksu perittiin 22,5 %:n (22,1) mukaan vuodelle 2015 arvioidusta TyEL-palkkasummasta. Yleinen TyEL-maksutaso vuonna 2015 oli 24,0 % (23,6).

B-osastoon ei vakuutusmaksua peritty.

ELÄKEMENOT, VASTUUNJAKOKORVAUKSET JA LAKISÄÄTEISET MAKSUT

Lakisääteisten eläkkeiden eläkemenot olivat 137,9 (131,0) miljoonaa euroa. Eläkekassan B-osastosta maksettiin eläkkeitä ja avustuksia yhteensä noin 63 800 (51 500) euroa. Vastuunjakokorvauksina TyEL -laitosten yhteisestä vastuunjaosta saatiin 10,6 (8,2) miljoonaa euroa. Lakisääteisinä maksuina eläkekassa suoritti osuutena Eläketurvakeskuksen kustannuksista 0,3 (0,4) miljoonaa euroa.

VASTUUVELKA

Eläkekassan vakuutustekninen vastuovelka A-osastossa oli 1 217,0 (1 076,4) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksuvastuuta vastuuvelasta oli 565,4 (491,3) miljoonaa euroa, josta rekisteröityä lisäeläkevastuuta oli 0,8 (0,0) miljoonaa euroa. Kannansiirron osuus vakuutusmaksuvastuusta oli 62,7 miljoonaa euroa.

Korvausvastuuta oli 538,0 (468,6) miljoonaa euroa, josta rekisteröityä lisäeläkevastuuta oli 0,7 (0,0) miljoonaa euroa. Kannansiirron osuus korvausvastuusta oli 32,7 miljoonaa euroa.

Vastuuvelkaan sisältyy lisäksi lisävakuutusvastuuta 113,5 (116,5) miljoonaa euroa. Kannansiirrosta lisäeläkevastuuta tuli 28,7 miljoonaa euroa. Lisävakuutusvastuun määrä muodostaa osan eläkekassan toimintapääomista.

Eläkekassan B-osaston eläkevastuu on laskettu käyttäen 3,5 (3,5) prosentin perustekorkoa. Osaston vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun yhteismäärä oli 0,5 (0,5) miljoonaa euroa. Osaston eläkevastuut kohdistuvat vakuutuskantaan, joka on syntynyt ennen vuoden 1962 TEL-lainsäädännön voimaantuloa.

Kummankin osaston vakuutustekninen vastuovelka on täysin katettu.

SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitusmarkkinoiden tuotot olivat hyviä. Erityisesti osakemarkkinoilla tuotot olivat vahvoja. Euroopalaiset osakemarkkinat tuottivat noin kymmenen prosenttia ja valuuttakurssikehitys nosti kehittyneiden markkinoiden tuottoja.

Eläkekassan koko sijoitusomaisuuden käypä arvo vuoden lopussa oli 1 402,4 (1 227,6) miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan tulos

Sijoitusomaisuuden kirjanpidollinen nettotuotto oli 34,3 (84,6) miljoonaa euroa. Sijoitusomaisuuden arvonalennuksia kirjattiin 14,2 (12,2) miljoonaa euroa. Myyntivoittoja kirjattiin 41,4 (83,3) ja myyntitappioita 19,8 (15,0) miljoonaa euroa. Koko sijoitusomaisuuden markkinaehtoinen tuotto oli 5,8 (7,7) %.

Osakesijoitukset

Osakemarkkinoilla vuosi oli hyvä. Eläkekassan noteerattujen osakesijoitusten tuotto oli 12,5 (13,5) %.

Listattujen osakesijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta vuoden lopussa oli 29,8 (30,6) %.

Korkosijoitukset

Korkosijoitusten tuotot jäivät vaatimattomiksi. Eniten laskivat kehittyvien maiden korkomarkkinat, 7,2%.

Korkosijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta oli vuoden lopussa 37,7 (38,7) % ja niiden markkinaehtoinen tuotto oli -0,6 (3,6) %.

Korkosijoitusten modifioitu duraatio oli vuoden lopussa 1,5 (1,8).

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten markkina-arvo oli vuoden 2015 lopussa 218,7 (207,0) miljoonaa euroa. Sijoituksista suorien sijoitusten osuus on 129,2 (121,6) miljoonaa euroa (tästä toimitiloissa n. 80 % ja asunnoissa n. 20 %). Epäsuorien kiinteistösijoitusten markkina-arvo oli 89,6 (85,4) miljoonaa euroa. Kiinteistösijoitusten markkina-arvoilla laskettu osuus OP-Eläkekassan sijoitusomaisuudesta oli 15,6 (16,9) % mukaan lukien sijoitukset kiinteistörahastoihin.

Vuoden lopussa asuinhuoneistojen vuokrausaste oli 97,6 (98,1) % ja toimitilojen 84,7 (83,2) %. Toimitilojen suurta vajaakäyttöä selittää kehityskohteiden (kaavoitus tai käyttötarkoituksen muutos) suhteellisen suuri määrä.

Kiinteistösijoitusten vuoden 2015 toteutunut tuotto oli 4,70 (8,00) %. Suorien sijoitusten tuotto oli 4,44 (6,76) % ja epäsuorien sijoitusten 4,94 (9,86) %.

Vaihtoehtoiset sijoitukset

Vaihtoehtoihin sijoituksiin luetaan raaka-aine-, listaamattomat osake- ja hedge-rahasto –sijoitukset, lainarahastot ja epälikvidit lainat sekä strukturoidut sijoitukset.

Kokonaisuutena vaihtoehtoisten sijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta oli vuoden 2015 lopussa 14,9 (13,7) %.

Listamattomien osakkeiden osuus sijoitusomaisuudesta oli 5,4 (5,2) %, hedge-rahastojen 6,5 (6,5) %, lainarahastojen 1,8 (0,9) % ja strukturoitujen sijoitusten 0,3 (0,5) %. Lisäksi matalariskisten epälikvidien lainojen osuus sijoitusomaisuudesta oli 0,5%.

Vaihtoehtoista sijoituksista parhaiten tuottivat listaamattomat osakkeet, 13,3 %. Hedge-rahastojen tuotto oli 8,0 %, lainahastojen 9,9% ja strukturoitujen sijoitusten tuotto oli 11,4 %. Raaka-ainesijoitusten arvo laski 26,0 % ja matalariskisten epälikvidien sijoitusten tuotto oli -1,6%.

RISKIENHALLINTA

Eläkekassan toiminnan tavoitteena on hoitaa lakisääteisen eläketurvan vakuuttaminen siten, että vuodesta toiseen vakuutusmaksutaso säilyy tasaisena ja alittaa työeläkejärjestelmän keskimääräisen maksutason. Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle eläkejärjestelmän keskimääräisen toteutuneen sijoitustoiminnan tuoton. Riskin toteutuessa useampana vuotena peräkkäin tämä johtaisi vakuutusmaksutason korottamiseen.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkekassan hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoitusomaisuudelle tuotto- ja riskitasot sekä tavoitejakauma, sen vaihteluvälit, vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset (mm. sijoitussalkun Value at Risk 95 % luottamustasolla ja 1 kk pitoajalla).

Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky. Lisäksi huolehditaan lakisääteisen eläkevakuutuksen luonteen mukaisesti sijoitusten tarkoituksenmukaisesta hajauttamisesta.

Sijoitustoiminnan tuottojen vuotuista vaihtelua vastaan tasoittavana elementtinä toimii toimintapääoma, johon sisältyy omana eränään myös lisävakuutusvastuu. Vuoden aikana eläkekassan toimintapääoman taso ylitti eläkejärjestelmän toimijoiden keskimääräisen toimintapääomatason.

Sijoitussuunnitelman noudattamista valvotaan seuraamalla sijoitusomaisuuden toteutunutta allokaatiota ja sijoitustoimintaan kohdistuvia muita rajoituksia. Vakavaraisuustasosta, sijoitussuunnitelman ja muiden sääntöjen ja määräysten noudattamisesta raportoitin säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

HOITOKULUT JA HENKILÖSTÖ

OP Osuuskunta on tuottanut taloushallintoon ja riskienhallintaan liittyvät palvelut. Liikekulut on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti eläkelaitoksille.

Likvidien arvopaperisijoitusten hoito on ulkoistettu Pohjola Varainhoidolle täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksella. Myös muun omaisuuden osalta sijoituspäätösten valmistelu, rahaliikenne ja sijoituspäätösten toimeenpano on ulkoistettu Pohjola Varainhoidolle ja Pohjola Kiinteistösijoitukselle. Sijoitustoiminnan operatiivisesta hoitamisesta vastaa OP-Eläkekassan toimitusjohtaja.

Eläkekassan eläkeyksikön henkilöstö hoitaa sekä OP-Eläkekassan että OP-Eläkesäätiön eläkehallinnon ja kulut jaetaan niiden kesken lähtökohtaisesti eläkkeensaajien ja vakuutettujen lukumäärien suhteessa.

Eläkekassan palveluksessa oli vuoden 2015 lopussa 8 henkilöä. Eläkekassa noudattaa OP Osuuskunnan palkitsemis- ja kannustejärjestelmiä.

Eläkekassan hoitokulut olivat 1,8 (1,8) miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan hoitokulut 1,5 (1,1) miljoonaa euroa.

Toimintavuonna eläkekassa on käyttänyt Porasto Oy:n rekisteri-, laskenta-, aktuaari- ja vakuutusmatemaattisia palveluja sekä asiantuntijalääkäripalveluja. Eläkekassa omistaa Porasto Oy:n kanta- ja etuosakkeista noin 13 %.

TALOUDELLINEN TULOS JA VAKAVARAISUUS

Eläkekassan kirjanpidolliseksi tulokseksi muodostui lisävakuutusvastuun 31,7 miljoonan euron purkamisen jälkeen (31,0 miljoonan euron kartuttamisen) 0,0 (0,0) miljoonaa euroa. B-osaston tulos oli -43 (-8) tuhatta euroa.

Vakavaraisuuspääoman määrä vuoden lopussa oli 353,8 (315,4) miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääomaan sisältyi arvostuseroja 173,1 (135,9) miljoonaa euroa ja omaa pääomaa sekä lisävakuutusvastuuta yhteensä 137,8 (140,9) miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääomassa huomioitava tasointuvastuun määrä oli 23,6 (19,3) miljoonaa euroa. Lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä oli 4 % vakuutettujen palkkasummasta eli 19,2 (19,3) miljoonaa euroa. Sen vaikutus vakavaraisuusasteeseen oli 1,8% (2,1).

Eläkekassan vakavaraisuusraja oli 145,8 (145,8) miljoonaa euroa, vakavaraisuusaste oli 32,8 (33,5) % ja vakavaraisuusasema 2,1 (2,2).

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Eläkehakemusten lukumäärät tulevat edelleen kasvamaan suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Myös eläkekassan maksamat eläkkeet jatkavat tasaista kasvua tulevina vuosina.

Korkotason laskun seurauksena korkosijoitusten tuotto-odotukset ovat jatkossa hyvin alhaiset. Eläkekassan sijoitussalkkua on edelleen tarkoitus kehittää niin, että suorien ja epäsuorien kiinteistösijoitusten sekä pääomarahastojen osuutta salkusta tullaan hallitusti kasvattamaan.

Eläkekassan tavoitteena on pitää vakuutusmaksutaso tasaisena ja alle yleisen TyEL-tason hyvän sijoitustoiminnan tuloksen sekä alhaisten toimintakulujen avulla.

HALLINTO

Hallinnon kokoukset

Edustajisto kokoontui neljä kertaa. Varsinaiset kokoukset pidettiin 24.4.2015 ja 22.10.2015 Helsingissä. Huhtikuussa pidetyssä kokouksessa edustajisto käsitteli vuoden 2014 tilinpäätöksen ja myönsi tili- ja vastuuvapauden. Lokakuussa pidetyssä kokouksessa edustajisto käsitteli sijoitustoiminnan suuntaviivat vuodelle 2016, valitsi hallituksen jäsenet, päätti kokouspalkkioista ja hyväksyi eläkekassan sääntömuutoksen.

Ylimääräinen järjestäytymiskokous ja koulutustilaisuus uudelle edustajistolle pidettiin 30.1.2015.

Ylimääräisessä kokouksessa 23.6.2015 hyväksyttiin OP- Eläkekassan ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen välillä tehty työnantajakohtaista vakuutuskannan luovuttamista koskeva sopimus. Sopimus koskee Pohjola Vakuutus Oy:n, Pohjola Kiinteistösijoitus Oy:n, Pohjola Varainhoito Oy:n, Omasairaala Oy:n ja Pohjola Asset Management Execution Services Oy:n TyEL- vakuutuskannan siirtämistä Ilmarisesta OP- Eläkekassaan.

Edustajiston tarkastusvaliokunta kokoontui 11.3.2015 ja 21.10.2015.

Hallituksen kokouksia pidettiin vuoden aikana 10 kertaa.

ORGANISAATIO

Henkilökunta 31.12.2015

Johto

Erkko Ryyänen, toimitusjohtaja

Sähköpostiosoite:

erkko.ryynanen@op.fi

Eläkeyksikkö

Elisa Rauhamaa, eläkehallintopäällikkö,
toimitusjohtajan varahenkilö
Anne Aikavuori, eläkekäsittelijä
Ritva Kukkonen, eläkekäsittelijä
Heli Lystilä, eläkekäsittelijä
Erja Manninen, eläkekäsittelijä
Pia Nurmi, eläkekäsittelijä
Aija Telamo, eläkekäsittelijä

elisa.rauhamaa@op.fi
anne.aikavuori@op.fi
ritva.kukkonen@op.fi
heli.lystila@op.fi
erja.manninen@op.fi
pia.nurmi@op.fi
aija.telamo@op.fi

Assistentti

Maria Väisälä, OP-Palvelut Oy, assistentti- ja käännöspalvelut
31.10.2015 saakka

maria.vaisala@op.fi

Controller

Jouni Mäkinen, OP Osuuskunta, taloushallintopalvelut

jouni.s.makinen@op.fi

Vastuullinen aktuaari

Kalervo Koistinen, SHV, Oy Porasto Ab

Asiantuntijalääkäri

Asiantuntijalääkäripalvelut on toimittanut Oy Porasto Ab.

Tilintarkastajat

Osakkaiden valitsemana tilintarkastajana toimi KHT-yhteisö KPMG Oy Ab ja vastuullisena tilintarkastajana KHT Paula Pasanen ja varatilintarkastajana KHT-yhteisö KPGM Oy Ab.

Jäsenten valitsemana tilintarkastajana toimi KHT Juha-Pekka Mylén ja varatilintarkastajana KHT Janna Kivimäki.

Hallitus 2015

Varsinaiset jäsenet

Teija Sarajärvi, henkilöstöjohtaja, puheenjohtaja, OP Osuuskunta, 30.9.2015 saakka

Outi Taivainen, henkilöstöjohtaja, OP Osuuskunta, 16.11.2015 alkaen Teija Sarajärven tilalle

Tom Dahlström, strategiajohtaja, varapuheenjohtaja, OP Osuuskunta

Riitta Lampinen, rahoitusasiantuntija, Oulun Osuuspankki

Arja Minkkinen, pääluottamusmies, OP Osuuskunta

Sirpa Pesonen, op-yhteyshenkilö, Etelä-Karjalan Osuuspankki

Jarmo Viitanen, toimitusjohtaja, Länsi-Uudenmaan Osuuspankki

Henkilökohtaiset varajäsenet em. järjestyksessä

Erkki Böös, projektijohtaja, OP- Palvelut Oy

Harri Luhtala, talousjohtaja, OP Osuuskunta

Sari Neuvonen, sijoitusneuvoja, Suur-Savon Osuuspankki

Aija Heikkilä, verkkopalveluasiantuntija, OP- Palvelut Oy

Eeva Muukka, maksuliikepäälikkö, Kymenlaakson Osuuspankki

Olli Näsi, toimitusjohtaja, Satakunnan Osuuspankki

Edustajisto 2015 – 2018

Työnantajien edustajat

Mervi Väisänen, markkinoinnin lehtori, Sotkamo, OP Osuuskunnan hallintoneuvosto, puheenjohtaja

Kalle Arvio, toimitusjohtaja, Siikajoki, OP Osuuskunnan hallintoneuvosto

Leif Enberg, yrittäjä, Korsnäs, OP Osuuskunnan hallintoneuvosto

Timo Kangaspuu, maanviljelijä, Ruovesi, Pirkanmaan OP- liitto

Pauli Kröger, toimitusjohtaja, Kuopio, Pohjois-Savon OP- liitto

Jussi Kuvaja, toimitusjohtaja, Nakkila, Satakunnan OP- liitto

Tiia Leinonen, projektipäälikkö, Naantali, Varsinais-Suomen OP- liitto

Teuvo Perätalo, toimitusjohtaja, Pudasjärvi, Pohjois-Pohjanmaan OP- liitto

Matti Punkari, johtaja, Tuusula, Etelä-Suomen OP- liitto

Riitta Rahkola, maatalousyrittäjä, Kokkola, Keski- Pohjanmaan OP- liitto

Arja Tiensuu, yrittäjä, Mikkeli, Suur-Savon OP- liitto

Tarja Viljakainen, yrittäjä, Miehikkälä, Kaakkois-Suomen OP- liitto

Työntekijöiden edustajat

Paula Vedenoja, markkinointiasistentti, Raahe, Pohjois-Pohjanmaan OP- liitto, varapuheenjohtaja

Juha Bäck, tiimipäälikkö, Tampere, Pirkanmaan OP- liitto

Markku Hagelin, myyntijohtaja, Järvenpää, Etelä- Suomen OP- liitto

Henna Hälvä, palveluneuvoja, Kokkola, Keski- Pohjanmaan OP- liitto

Irma Kaisla, lakiasiantuntija, Naantali, Varsinais- Suomen OP- liitto

Jussi Kulmala, viestintäasiantuntija, Helsinki, OP- Palvelut Oy

Inkeri Kuloharju, sijoituspäälikkö, Pori, Satakunnan OP- liitto

Mikko Lahdenperä, pankinjohtaja, Helsinki, Helsingin OP Pankki

Eija Loimula, HR- asiantuntija, Mikkeli, Suur-Savon OP- liitto

Harri Nieminen, kehityspäälikkö, Helsinki, OP Palvelut Oy, 1.7.2015 alkaen

Marjo Närhi, varainhoitaja, Kuopio, Pohjois-Savon OP- liitto

Tiina Sudensalmi, asiakkuuspäälikkö, Taipalsaari, Kaakkois-Suomen OP- liitto

Esa Vilhonen, asiantuntijapäälikkö, Helsinki, OP Osuuskunta, 30.6.2015 saakka

Edustajiston tarkastusvaliokunta 2015 - 2018**Osakkaiden edustajat**

Teuvo Perätalo, puheenjohtaja
Leif Enberg

Jäsenten edustajat

Tiina Sudensalmi, varapuheenjohtaja
Marjo Närhi

Läsnäolo- ja puheoikeudella

Mervi Väisänen, edustajiston puheenjohtaja
Paula Vedenoja, edustajiston varapuheenjohtaja

TULOSLASKELMA

Vakuutustekninen laskelma	Viite	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Vakuutusmaksutulo					
Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksut	2		109 812 368,60		109 018 370,10
Sijoitustoiminnan tuotot	7		83 085 395,02		125 135 261,43
Korvauskulut					
Lakisääteisten eläkkeiden maksetut korvaukset	3	-125 590 894,81		-122 874 276,47	
Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos		-69 442 505,00		-30 307 157,00	
Kannansiirron osuus		32 677 953,00		0,00	
Muiden eläkkeiden maksetut korvaukset	3	-63 830,73		-51 546,01	
Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos		<u>20 753,00</u>	-162 398 524,54	<u>21 060,00</u>	-153 211 919,48
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Lakisääteiset eläkkeet	2	-71 108 169,69		-38 545 425,09	
Kannansiirron osuus		91 381 464,00		0,00	
Muut eläkkeet		<u>33,00</u>	20 273 327,31	<u>385,00</u>	-38 545 040,09
Hoitokulut	4,5,6		-1 794 165,33		-1 772 532,28
Sijoitustoiminnan kulut	7		-48 834 502,21		-40 527 159,07
Sijoitusten arvonnkorotusten oikaisu			<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Vakuutustekninen tulos			143 898,85		96 980,61
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot			<u>2 140,00</u>		<u>550,00</u>
Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta			146 038,85		97 530,61
Tuloverot					
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot			<u>-146 038,85</u>		<u>-97 530,61</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)			<u><u>0,00</u></u>		<u><u>0,00</u></u>

TASE

VASTAAVAA	Viite	31.12.2015	31.12.2014
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	8	1 055 391,87	969 725,74
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	9, 10	91 782 551,33	95 166 978,07
Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä		2 754 300,00	4 560 714,15
		94 536 851,33	99 727 692,22
Sijoitukset osakkaana oleviin työntantajyrityksiin			
Osakkaana olevien työntantajyritysten osakkeet ja osuudet	11	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet osakkaana olevalta työntantajyritykseltä	9	7 418 040,69	8 049 544,48
		7 418 040,69	8 049 544,48
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	9, 11	767 986 146,12	593 410 644,06
Rahoitusmarkkinavälineet	9	224 699 853,62	284 218 848,47
		992 685 999,74	877 629 492,53
		1 094 640 891,76	985 406 729,23
Saamiset	12		
Arvopaperikauppasaamiset		172 817,68	5 653 066,55
Annetut vakuudet johdannaisista		0,00	1 100 000,00
Muut saamiset		14 427 751,22	10 051 724,24
		14 600 568,90	16 804 790,79
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet	8		
Koneet ja kalusto		0,00	118,00
Muut aineelliset hyödykkeet		3 780,00	3 780,00
Rahat ja pankkisaamiset		135 512 469,66	98 767 081,08
		135 516 249,66	98 770 979,08
Siirtosaamiset	13	5 898 189,69	8 694 858,01
		1 251 711 291,88	1 110 647 082,85

VASTATTAVAA		31.12.2015		31.12.2014
Oma pääoma	15			
Vararahasto		6 185 750,36	6 185 750,36	
Muut rahastot		2 747,45	2 747,45	
Edellisten tilikausien ylijäämä		19 098 161,31	19 098 161,31	
Tilikauden ylijäämä		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	25 286 659,12
Vakuutustekninen vastuuvélka	17			
Lakisäáteisét eläkkeet				
Vakuutusmaksuvastuu		565 428 315,00	491 345 042,00	
Korvausvastuu		538 041 834,00	468 599 329,00	
Lisävakuutusvastuu		<u>113 500 843,88</u>	<u>116 475 947,19</u>	
		1 216 970 992,88	1 076 420 318,19	
Muut eläkkeet				
Vakuutusmaksuvastuu		3 852,00	3 885,00	
Korvausvastuu		<u>464 126,00</u>	<u>484 879,00</u>	
		<u>467 978,00</u>	<u>488 764,00</u>	1 076 909 082,19
Velat	18			
Tilittämättömät verot		3 177 535,27	2 996 017,54	
Johdannaisten preemiot		0,00	0,00	
Muut velat		<u>5 227 704,44</u>	<u>2 198 230,55</u>	5 194 248,09
Siirtovelat	19	<u>580 422,17</u>		<u>3 257 093,45</u>
		<u>1 251 711 291,88</u>	<u>1 110 647 082,85</u>	

TUOSLASKELMA

OP-ELÄKEKASSA A-OSASTO

Vakuutustekninen laskelma	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014
Vakuutusmaksutulo			
Lakisääteisten eläkkeiden kannatusmaksut	109 812 368,60		109 018 370,10
Sijoitustoiminnan tuotot	83 084 551,80		125 112 084,63
Korvauskulut			
Lakisääteisten eläkkeiden maksetut korvaukset	-125 590 894,81	-122 874 276,47	
Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos	-69 442 505,00	-30 307 157,00	
Kannansiirron osuus	<u>32 677 953,00</u>	<u>-162 355 446,81</u>	<u>0,00</u>
			-153 181 433,47
Vakuutusmaksuvastuun muutos			
Lakisääteiset eläkkeet	-71 108 169,69	-38 545 425,09	
Kannansiirron osuus	<u>91 381 464,00</u>	<u>20 273 294,31</u>	<u>0,00</u>
			-38 545 425,09
Hoitokulut	-1 793 412,25		-1 771 623,56
Sijoitustoiminnan kulut	-48 834 489,85		-40 527 146,34
Sijoitusten arvonnkorotusten oikaisu	<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Vakuutustekninen tulos	186 865,80		104 826,27
Muu kuin vakuutustekninen laskelma			
Muut tuotot	2 140,00		550,00
Muut kulut	<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta	189 005,80		105 376,27
Tilinpäätössiirrot			
Poistoerot	0,00		0,00
Tuloverot			
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	<u>-146 038,85</u>		<u>-97 530,61</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>42 966,95</u>		<u>7 845,66</u>

TASE

OP-ELÄKEKASSA A-OSASTO

VASTAAVAA	31.12.2015	31.12.2014
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 055 391,87	969 725,74
Sijoitukset		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	91 782 551,33	95 166 978,07
Lainasaamiset omilta		
kiinteistöyrityksiltä	2 754 300,00	4 560 714,15
	94 536 851,33	99 727 692,22
Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin		
Osakkaana olevien työnantaja-		
yritysten osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet osakkaana		
olevilta työnantajayrityksiltä	7 418 040,69	8 049 544,48
	7 418 040,69	8 049 544,48
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	767 986 146,12	593 410 644,06
Rahoitusmarkkinavälineet	223 779 483,24	283 264 368,47
	991 765 629,36	876 675 012,53
	1 093 720 521,38	984 452 249,23
Saamiset		
Arvopaperikauppasaamiset	172 817,68	5 653 066,55
Annetut vakuudet johdannaisista	0,00	1 100 000,00
Muut saamiset	14 427 751,22	10 051 724,24
	14 600 568,90	16 804 790,79
Muu omaisuus		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	0,00	118,00
Muut aineelliset hyödykkeet	3 780,00	3 780,00
Rahat ja pankkisaamiset	135 174 783,36	98 399 798,61
	135 178 563,36	98 403 696,61
Siirtosaamiset	5 880 976,58	8 677 597,74
	1 250 436 022,09	1 109 308 060,11

VASTATTAVAA	31.12.2015		31.12.2014	
Oma pääoma				
Vararahasto	6 185 750,36		6 185 750,36	
Muut rahastot	2 747,45		2 747,45	
Edellisten tilikausien ylijäämä	18 247 902,57		18 240 056,91	
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	<u>42 966,95</u>	24 479 367,33	<u>7 845,66</u>	24 436 400,38
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Lakisääteiset eläkkeet				
Vakuutusmaksuvastuu	565 428 315,00		491 345 042,00	
Korvausvastuu	538 041 834,00		468 599 329,00	
Lisävakuuutusvastuu	<u>113 500 843,88</u>	1 216 970 992,88	<u>116 475 947,19</u>	1 076 420 318,19
Velat				
Tilittämättömät verot	3 177 535,27		2 996 017,54	
Johdannaisten arvostusvelat	0,00		0,00	
Muut velat	<u>5 227 704,44</u>	8 405 239,71	<u>2 198 230,55</u>	5 194 248,09
Siirtovelat		<u>580 422,17</u>		<u>3 257 093,45</u>
		<u>1 250 436 022,09</u>		<u>1 109 308 060,11</u>

TULOSLASKELMA
OP-ELÄKEKASSA B-OSASTO

Vakuutustekninen laskelma	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Korkotuotot	843,22		23 106,61	
Myyntivoitot	<u>0,00</u>	843,22	<u>70,19</u>	23 176,80
Korvauskulut				
Muiden eläkkeiden maksetut korvaukset				
Vanhuuseläkkeet	-46 879,60		-46 953,73	
Perhe-eläkkeet	-4 302,77		-4 334,70	
Hautausavustukset	<u>-12 648,36</u>		<u>-257,58</u>	
	-63 830,73		-51 546,01	
Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos	<u>20 753,00</u>	-43 077,73	<u>21 060,00</u>	-30 486,01
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Muut eläkkeet		33,00		385,00
Hoitokulut				
Muut hoitokulut		-753,08		-908,72
Sijoitustoiminnan kulut				
Muut kulut		<u>-12,36</u>		<u>-12,73</u>
Vakuutustekninen tulos		-42 966,95		-7 845,66
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta		-42 966,95		-7 845,66
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		<u>-42 966,95</u>		<u>-7 845,66</u>

TASE

OP-ELÄKEKASSA B-OSASTO

VASTAAVAA	31.12.2015	31.12.2014
Sijoitukset		
Muut sijoitukset		
Rahoitusmarkkinavälineet	920 370,38	954 480,00
Muu omaisuus		
Rahat ja pankkisaamiset	337 686,30	367 282,47
Siirtosaamiset		
Korkosaamiset	<u>17 213,11</u>	<u>17 260,27</u>
	<u>1 275 269,79</u>	<u>1 339 022,74</u>

VASTATTAVAA

Oma pääoma				
Edellisten tilikausien ylijäämä	850 258,74		858 104,40	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>-42 966,95</u>	807 291,79	<u>-7 845,66</u>	850 258,74
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Muut eläkkeet				
Vakuutusmaksuvastuu	3 852,00		3 885,00	
Korvausvastuu	<u>464 126,00</u>	<u>467 978,00</u>	<u>484 879,00</u>	<u>488 764,00</u>
	<u>1 275 269,79</u>		<u>1 339 022,74</u>	

LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Vakuutusmaksutulo
3. Korvauskulut
4. Hoitokulut
5. Tilintarkastajan palkkiot
6. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot
7. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely
8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset
9. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero
10. Kiinteistösijoitusten erittelyt
11. Osakkeet ja osuudet
12. Saamiset
13. Siirtosaamiset
14. Saaminen vastuunjaosta
15. Oma pääoma
16. Velka vastuunjakoon
17. Vakuutustekninen vastuovelka
18. Velat
19. Siirtovelat
20. Vakuudet ja vastuusitoumukset
21. Lähipiiriliiketoimet
22. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot
23. Tiivistelmä tunnusluvuista
24. Sijoitusjakauma käyvin arvoin
25. Tulosanalyysi
26. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle
27. Riskienhallinnan liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1.1 Yleistä

OP-Eläkekassan A-osasto hoitaa sen osakkaina olevien OP Ryhmän työnantajien henkilöstön lakisääteisen eläketurvan vakuuttamisen ja B-osasto lisäeläketurvan, joka käsittää ennen TEL:n voimaantuloa eläkekassan hoidettavana olleen lisäeläketurvan. OP-Eläkekassan lukuja ei yhdistellä OP Ryhmän IFRS –tilinpäätökseen.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.2 Laatimisperusta

Tilinpäätös on laadittu ja esitetty voimassa olevien eläkekassaa koskevien lakien sekä Finanssivalvonnan antamien säännösten ja määräysten mukaisesti. OP-Eläkekassa ei laadi konsernitilinpäätöstä. Osastojen A ja B tuotot ja kulut jaetaan tilinpäätöksessä niiden osuuksiin ja tilinpäätös tehdään molempien osalta erikseen.

OP-Eläkekassan tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin tai tilinpäätöshetkellä tätä alempaan käypään arvoon perustuen.

Tuloslaskelmaan kirjaamattomat sijoitusten ja johdannaisten arvostuserot sekä ei-suojaavien johdannaisten mahdolliset enimmäistappiot otetaan huomioon toimintapääomalaskelmassa.

1.3 Ulkomaan rahan määräiset erät

OP-Eläkekassan tilinpäätös laaditaan euroina, joka on eläkekassan toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset saamiset, saamisluontoiset sijoitukset sekä velat on muutettu Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän kurssiin kuitenkin niin, että arvostamisessa ei ole eroteltu valuuttakurssin ja markkinahinnan vaikutusta. Valuuttakurssierot esitetään sijoitustoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa.

1.4 Vastuuelka ja vastuunjakoerät

Vakuutustekninen vastuuelka lasketaan eläkekassan laskuperusteiden mukaisesti ja vastuuelan kirjaus perustuu Porasto Oy:n laatimaan eläkevastuulaskelmaan. Vastuunjakoerät kirjataan Eläketurvakeskuksen laskelmien ja Porasto Oy:n ennusteen mukaisesti. Lisävakuutusvastuuta on kartutettu tilikautena hallituksen päätöksen mukaisesti.

Henkilön vastuuelan on aina oltava vähintään laskentahetkellä oikeutetusta vapaakirjasta laskettavan vastuuelan suuruinen. Muusta syystä kuin eläketapahtumasta tai kuolemasta aiheutuvaa poistuvuutta ei oteta vastuuelkaa laskettaessa huomioon.

Vastuuelka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Korvausvastuuseen sisällytetään sellaiset eläketapaukset, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen laskentahetkeä. Vastuun määrä on vastaisten eläke-erien laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo. Työttömyyseläkkeiden vastuu lasketaan kuten määräaikaisten vanhuuseläkkeiden vastuu.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan niiden henkilöiden osalta, joiden eläketapahtuma ei ole sattunut laskentahetkeen mennessä. Vastuun määrä on vastaisten, laskentahetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden ja hautausavustusten laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo.

1.5 Sijoitukset

1.5.1 Käyvän arvon määrytyminen

Kiinteistökohteet arvioidaan kohteittain nettotuoton, sijainnin ja markkinatilanteen perusteella vuosittain. Arvioinnissa käytetään sekä eläkekassan omaa että ulkopuolista asiantuntemusta.

Niiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden, jotka noteerataan virallisessa arvopaperipörssissä tai jotka muuten ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän viimeistä jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Mikäli tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, käytetään tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.

Muiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa tai jäljellä olevaa hankintahintaa.

Talletusten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa. Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

1.5.2 Kiinteistösijoitukset

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on eläkekassan omassa tai sen henkilökunnan käytössä, luetaan sijoituskiinteistöksi.

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen alun perin hankintamenoa, joka sisältää transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen kiinteistösijoitukset arvostetaan hankintamenoa tai sitä alemmaan käypään arvoon.

1.5.3 Osakkeet ja osuudet

Sijoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet on arvostettu taseessa hankintamenoa tai sitä alemmaan käypään arvoon. Aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan. Osakkeiden ja osuuksien arvostus on suoritettu keskihintaperiaatteella.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoa tai sitä alemmaan käypään arvoon, mikäli arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

1.5.4 Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja rahamarkkinainstrumentit.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenoa tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenoa erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenoa lisäykseksi tai vähennykseksi. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

1.5.5 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset sisältävät korko- ja valuuttajohdannaiset. Kaikki johdannaissopimukset on käsitelty kirjanpidossa ei-suojaavina, vaikka ne olisivatkin operatiivisesti suojaavia. Tilinpäätöshetkellä auki olevat sopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Arvostustappiot kirjataan kokonaan tuloslaskelmaan, arvostusvoittoja ei kirjata.

Tuloslaskelmaan kirjaamattomat johdannaisten arvostuserot sekä ei-suojaavien johdannaisten mahdolliset enimmäistappiot otetaan huomioon toimintapääomalaskelmassa.

1.5.6 Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin

Eläkekassan omistamat osakkaina olevien työnantajayritysten osakkeet ja osuudet, työnantajayritysten liikkeeseen laskemat velkakirjat sekä muut saamiset ja sijoitukset kirjataan taseessa erään "Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin".

Edellä mainitut sijoitukset arvostetaan taseessa hankintamenoa tai sitä alemmaan käypään arvoon. Aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan.

1.6 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoa. Poistot kirjataan kuluksi tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta 2-6 vuodessa ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta 3-5 vuodessa.

1.7 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuun. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Koneet ja kalusto	3-10 vuotta
Atk-laitteet	3-5 vuotta
Rakennukset	5-15 vuotta

1.8 Työsuhde-etuudet

1.8.1 Eläke-etuudet

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassasta otetulla eläkevakuutuksella. Vakuutusmaksut on kirjattu tilikauden tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti. Osa työntekijöistä kuuluu lisäksi OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Eläkevastuun määrä on tilinpäätöshetkellä täysin katettu.

1.8.2 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmä jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

OP-Eläkekassan lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkitsemisjärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksoille erikseen.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 – 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017. OP Osuuskunnan tekemän Pohjolan osakkeiden ostotarjouksen johdosta koko tavoitepalkkio maksetaan rahana palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaisesti.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 – 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn vuonna 2017 liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 – 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.9 Pakolliset varaukset

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajan kohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.10 Hoitokulut toiminnoittain ja verot

Hoitokulut kohdistetaan toiminnoille pääsääntöisesti aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Osa kuluista jaetaan työajan jakautumisen perusteella. Toimintokohtaiset kulut esitetään tuloslaskelmassa hoitokuluissa ja sijoitustoiminnan kuluissa (kiinteistö- ja muun sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut).

Hoitokulut jaetaan OP-Eläkekassan ja OP-Eläkesäätiön kesken aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Tilikauden verot on laskettu verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tulokseen perustuen. Laskennallista verovelkaa ei ole esitetty tilinpäätöksessä taseessa eikä erillisenä liitetietona määrän epäolennaisuuden johdosta.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluvut lasketaan Finanssivalvonnan eläkekassoilta antaman määräyksen mukaisesti.

Maksetut eläkkeet

- + eläkkeensaajille maksetut eläkkeet
- + maksetut korvaukset
- + vastuunjakokorvaukset

Liikevaihto

- + vakuutusmaksutulo
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Kokonaishoitokulut

- + tuloslaskelman erä hoitokulut
- + sijoitustoiminnan hoitokulut

Kokonaistulos

- + vakavaraisuuden kartuttaminen vakuutusmaksuilla
- + sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin
- + varojen sisäinen siirto A osastolta B osastolle

Eläkevarat

- + taseen vastuovelka
- + varojen arvostuserot

Toimintapääoma

Laskelma liitetiedossa

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- + sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin
- + muut korkoerät
- vastuuvelan tuottovaatimus

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon aikapainotetut kassavirrat. Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa käyttäen.

Liite 2. Vakuutusmaksutulo

	2015	2014
Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksutulo		
TEL:n mukainen vakuutusmaksutulo		
Työnantajan osuus	80 895 577	79 997 257
Työntekijäin osuus	28 916 792	29 021 113
	<u>109 812 369</u>	<u>109 018 370</u>
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Lakisääteiset eläkkeet		
TyEL	74 083 273	7 540 085
Lisävakuutusvastuu	-2 975 103	31 005 340
	<u>71 108 170</u>	<u>38 545 425</u>

Liite 3. Korvauskulut

	2015	2014
Korvauskulut		
Lakisääteiset eläkkeet		
Maksetut eläkkeet		
TyEL	137 106 512	130 245 358
Vastuunjakokorvaukset		
TyEL	-5 638 395	-2 797 121
Osuus työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-6 633 299	-5 351 111
VEKL:n valtion korvaus	-4 020	-2 980
Muut korvaukset	760 096	780 131
	<u>125 590 895</u>	<u>122 874 276</u>
Muut eläkkeet		
Maksetut eläkkeet	51 182	51 288
Muut korvaukset	12 648	258
	<u>63 831</u>	<u>51 546</u>
Yhteensä	<u>125 654 726</u>	<u>122 925 822</u>

Liite 4. Hoitokulut

	2015	2014
Hoitokulut		
Palkat ja palkkiot	391 313	337 274
Eläkekulut	62 863	54 240
Muut henkilösivukulut	10 364	9 458
Lakisääteiset maksut	288 782	374 073
Muut hoitokulut	1 040 844	997 487
	<u>1 794 165</u>	<u>1 772 532</u>
Lakisääteiset maksut		
ETK:n kustannusosuus	240 626	327 580
Oikeushallintomaksu	27 894	22 288
FIVA:n valvontamaksu	20 262	24 205
	<u>288 782</u>	<u>374 073</u>

Tässä liitetiedostossa on vähennettynä ao. kulukohdista OP-Eläkesäätiön osuus kuluista.

Liite 5. Tilintarkastajan palkkiot

	2015	2014
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	11 273	9 734

Liite 6. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Johdon palkat ja palkkiot	2015	2014
Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	334 865	256 113
Edustajiston	13 850	36 960

Tässä erittelyssä johdon palkat ja palkkiot on esitetty kokonaisena jakamatta OP-Eläkesäätiölle kuuluvaa osuutta.

Vertailuvuoden tiedossa on esitetty kohdassa hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja myös hallinnollisen johdon palkkioita.

Henkilöstön keskimääräinen luku

Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana	8	8
---	---	---

Henkilöstörahasto

Toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille ei ole myönnettyjä rahallaisia. Toimitusjohtajaa ja hallituksen jäseniä koskevia vakuuksia ja vastuusitoumuksia ei ole. Toimitusjohtajaa ja hallituksen jäseniä koskevia eläkesitoumuksia näistä tehtävistä ei ole. OP-Eläkekassalla ei ole KPA 2:7 b §:n tarkoittamia liiketoimia. OP-Eläkekassan liiketoimet lähipiiriin kanssa on tehty markkinaehtoisesti.

Eläkekassa on OP-Henkilöstörahaston jäsen. OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2015 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painoilla 30% sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %. Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2015 on noin 5,3 % rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2015 kirjattiin palkkioita yhteensä 18 tuhatta euroa.

Pitkän ja lyhyen tähtäimen palkitseminen

OP Ryhmän osakeperusteinen palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana.

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon osakepalkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017. OP Osuuskunnan tekemän Pohjolan osakkeiden ostotarjouksen johdosta koko tavoitepalkkio maksetaan rahana palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaisesti

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn liikkeeseen laskemina debenttuureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debenttuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020. Palkkion arvoa jaksetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan. Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta sekä työ- ja toimisuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja.

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkäytyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoinnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa tai tätä korkeamman kahden kuukauden kiinteän bruttopalkan. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästyksen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OPn liikkeeseen laskemana debenttuurilainana.

Liite 7. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	2015	2014
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista osakkaana oleviin työnantajayrityksiin		
Osinkotuotot	0	0
Korkotuotot	476 820	626 302
Muut tuotot	238 716	407 845
	715 535	1 034 147
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot	34 499	11 595
Muut tuotot	13 242 964	13 125 250
	13 277 463	13 136 845
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	13 640 604	12 377 740
Korkotuotot	6 196 185	7 832 858
Muut tuotot	4 670 151	4 206 206
	24 506 940	24 416 804
Arvon alentumisten palautukset	3 211 925	3 238 497
Myyntivoitot	41 373 531	83 308 968
Yhteensä	83 085 395	125 135 261
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista	-9 611 081	-8 905 760
Kulut muista sijoituksista	-1 417 625	-1 114 532
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-611 042	-158 651
	-11 639 748	-10 178 943
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-17 417 456	-15 373 023
Myyntitappiot	-19 777 298	-14 975 142
Yhteensä	-48 834 502	-40 527 108
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia	34 250 893	84 608 153
Sijoitusten arvонkorotusten oikaisu	0	0
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	34 250 893	84 608 153
Sijoitustoiminnan kuluihin sisältyvien sijoitustoiminnan hoitokulujen yhteismäärä	-1 451 713	-1 066 599
Sijoitustoiminnan nettotuottoon sisältyy muita sijoitustoiminnan kurssivoittoja	-7 024 235	53 109

Liite 8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Muut pitkävaikutteiset menot	Muut aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto
Hankintameno 1.1.	1 094 930	3 780	2 834
Lisäykset	687 074	0	0
Hankintameno 31.12.	1 303 103	3 780	2 834
Kertyneet poistot 1.1.	125 205	0	2 716
Tilikauden poistot	122 506	0	118
Kertyneet poistot 31.12.	247 711	0	2 834
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1 055 392	3 780	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	969 726	3 780	118

Liite 9. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

	Jäljellä oleva hankintameno 2015	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015	Jäljellä oleva hankintameno 2014	Kirjanpitoarvo 2014	Käypä arvo 2014
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	7 497	7 497	64 000	7 497	7 497	64 000
Kiinteistöosakkeet	91 775 054	91 775 054	104 741 268	95 159 481	95 159 481	104 560 192
Lainasaamiset omilta kiinteistöyhteisöiltä	2 754 300	2 754 300	2 754 300	4 560 714	4 560 714	4 560 714
Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin						
Työnantajayritysten osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0	0
Rahoitusmarkkinaväl. työnantajayrityksiltä	7 418 041	7 418 041	9 086 624	8 049 544	8 049 544	10 129 693
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	767 986 146	767 986 146	916 451 187	593 410 644	593 410 644	705 777 986
Rahoitusmarkkinavälineet	224 699 854	224 699 854	231 519 963	284 218 848	284 218 848	296 213 578
	1 094 640 892	1 094 640 892	1 264 617 342	985 406 729	985 406 729	1 121 306 164

Arvostuserot yhteensä (sijoitusten käypä arvo - kirjanpitoarvo)169 976 450135 899 435

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta (+/-)

-2 426 182

-1 723 082

Johdannaissopimukset

	Kirjanpitoarvo 2015	Kirjanpitoarvo 2014
Korkosaamiset	452	6 039
Muut siirtosaamiset	0	0
Saamiset yhteensä	452	6 039
Muut velat	0	0
Siirtovelat	323 234	3 003 651
Velat yhteensä	323 234	3 003 651

Liite 10. Kiinteistösijoitusten erittelyt

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet 2015	Lainasaamiset omilta kiinteistö- yrityksiltä 2015	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet 2014	Lainasaamiset omilta kiinteistö- yrityksiltä 2014
Hankintameno 1.1.	110 702 534	4 560 714	99 744 389	40 092 043
Lisäykset	7 735 863	2 754 300	16 189 716	4 362 714
Vähennykset	-4 615 518	-4 560 714	-5 231 571	-39 894 043
Hankintameno 31.12.	113 822 879	2 754 300	110 702 534	4 560 714
Arvon alentumiset 1.1.	-15 535 556	0	-12 436 655	0
Tilikauden arvonalentumiset	-7 007 017	0	-5 475 999	0
Vähennysten arvonalentumiset	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0
Arvon alentumisten palautukset	502 245	0	2 377 098	0
Arvon alentumiset 31.12.	-22 040 329	0	-15 535 556	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	91 782 551	2 754 300	95 166 978	4 560 714

Eläkekassan omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Eläkekassalla ei ole omassa käytössä olevia kiinteistöjä eikä kiinteistöosakkeita.

Liite 11. Osakkeet ja osuudet

OSAKKEET JA OSUUDET

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kotimaiset osakkeet ja osuudet				
Muut yritykset / Pörssiyritykset				
Amer Sports Oyj		0,14	2 629 781,65	4 443 450,00
Asiakastieto Group Oyj		0,34	752 250,00	761 940,00
Citycon Oyj		0,09	2 311 955,31	2 592 000,00
Kotipizza Oyj		2,10	665 535,00	813 283,77
Metso Oyj		0,04	1 160 880,00	1 160 880,00
Nokia Oyj		0,01	5 265 955,31	6 444 750,00
Nokian Renkaat Oyj		0,06	2 589 223,37	2 645 600,00
Outokumpu Oyj		0,02	629 170,00	930 240,00
Outotec Oyj		0,10	630 850,00	630 850,00
Sampo Oyj A		0,03	5 452 839,62	7 103 040,00
Wärtsilä Oyj Abp		0,03	2 827 623,43	2 874 360,00
Muut yritykset/Pörssiyritykset yhteensä			24 916 063,69	30 400 393,77
Muut yritykset / ei julkisesti noteeratut				
Amplus Holding Oy		7,95	905 731,18	1 431 508,26
Cinia Group Oy		5,62	2 500 008,00	2 500 008,00
Porasto Oy		12,82	617 240,00	617 240,00
Probus Holding Oy		5,69	2 637 799,46	5 681 443,68
Suomen Metsäsijoitus Oy		25,00	1 590 812,21	2 425 068,00
Tornator Oy		5,21	4 168 000,00	17 153 925,00
Muut			163 012,34	163 012,34
Muut yritykset/ei julkisesti noteeratut yhteensä			12 582 603,19	29 972 205,28
Kotimaiset osakkeet yhteensä			37 498 666,88	60 372 599,05
Ulkomaiset osakkeet				
Muut yritykset/Pörssiyritykset				
Nordea Bank AB - FDR	Ruotsi	0,00	2 750 536,15	2 796 750,00
Zais Financial Corporation	Yhdysvallat	4,08	4 492 743,64	4 492 743,64
Muut yritykset/Pörssiyritykset yhteensä			7 243 279,79	7 289 493,64
Muut yritykset/ei julkisesti noteeratut				
The Forest Company Limited	Guernsey	3,96	9 243 876,33	9 243 876,33
Muut yritykset/ei julkisesti noteeratut yhteensä			9 243 876,33	9 243 876,33
Ulkomaiset osakkeet yhteensä			16 487 156,12	16 533 369,97
Kaikki osakkeet yhteensä			53 985 823,00	76 905 969,02
Sijoitusrahastot				
Kotimaiset sijoitusrahastot				
Fondita Nordic Micro Cap			5 850 000,00	7 331 953,19
KJK Fund Baltic States			684 321,16	2 572 244,13
KJK Fund II - Balkan			3 227 144,36	5 080 501,64
KJK Fund II - Balkan Discovery			800 000,00	847 223,31
OP-Afrikka			3 263 960,41	3 308 064,06
OP-Amerikka Arvo			9 064 800,00	9 460 399,71
OP-Amerikka Kasvu			10 000 000,00	11 731 049,56
OP-Amerikka Pienyhtiöt			2 972 990,00	3 622 912,90

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
OP-Delta			12 616 258,85	14 588 069,54
OP-EMD Local Currency			23 474 801,51	23 474 801,51
OP-Eurooppa Indeks			19 595 860,50	22 146 948,92
OP-Eurooppa Nousevat Tähdet			6 454 664,06	8 523 974,33
OP-Eurooppa Osake			16 887 438,37	21 056 276,18
OP-Eurooppa Osinkoyhtiöt			5 096 279,06	5 440 251,81
OP-Focus			36 385 079,08	55 510 438,66
OP-High Yield			33 619 782,59	34 088 849,79
OP-Japani			4 300 015,55	5 796 652,30
OP-Kehittyvä Aasia			4 800 932,68	5 603 697,28
OP-Kehittyvät Osakemarkkinat			14 472 622,27	15 604 288,66
OP-Kehittyvät Reunamarkkinat			2 173 000,00	2 173 000,00
OP-Latinalainen Amerikka			1 515 615,00	1 515 615,00
OP-Raaka-aine			3 543 445,71	3 543 445,71
OP-Suomi Pienyhtiöt			8 934 216,23	11 475 639,94
OP-Yrityslaina			59 137 160,44	59 137 160,44
Kotimaiset sijoitusrahastot yhteensä			288 870 387,83	333 633 458,57
Ulkomaiset sijoitusrahastot				
BGF - European Focus Fund	Luxemburg		7 950 437,81	10 272 842,82
BGF Euro Markets Fund	Luxemburg		20 195 740,00	23 474 211,46
Brown Advisory US Equity Growth Fund	Irlanti		4 517 221,82	8 005 123,34
Chenavari Multi-Strategy Credit Strategy (MS2)	Caymansaaret		5 000 000,00	5 236 359,02
FCOI II Holdings LP	Caymansaaret		5 495 799,64	6 663 095,13
Fidelity Funds - Emerging Markets	Luxemburg		8 565 080,37	8 765 264,02
Fidelity Funds - Global Health Care	Luxemburg		3 395 862,04	5 951 225,61
GAM Star Plc - China Equity	Irlanti		5 732 264,21	7 800 617,42
Invesco Japanese Eq Advantage Fund	Luxemburg		6 129 904,33	8 312 434,63
Invesco Pan European Structured Equity Fund	Luxemburg		17 424 376,78	23 484 588,83
Longview Global Equity	Luxemburg		6 726 400,44	10 452 336,34
Nomura Funds Ireland - Japan Strategic Value Fund	Irlanti		2 684 370,98	3 817 468,19
Nomura Funds Ireland - US High Yield Bond	Irlanti		45 359 270,32	45 538 168,90
Pine River Fund Ltd	Caymansaaret		5 792 916,14	6 321 193,57
R2 Crystal Fund	Irlanti		41 215 040,88	56 696 902,77
R2 Crystal Fund	Irlanti		1 744 806,31	3 734 874,04
Robeco Capital Growth - BP Global Premium Eq	Luxemburg		9 494 389,54	13 281 292,97
Robeco Capital Growth Fund	Luxemburg		7 387 793,80	11 998 205,92
Robeco US Large Cap Equities	Luxemburg		4 523 686,34	7 263 410,68
Sands Capital Global Growth Fund	Irlanti		7 379 829,45	11 658 404,32
Sands Capital US Select Growth Fund	Irlanti		9 913 753,17	9 913 753,17
Schroder AS Agriculture Fund	Luxemburg		1 826 962,99	1 826 962,99
Somerset Emerging Markets Dividend	Iso-Britannia		6 745 015,64	7 133 974,00
Source Markets PLC-MAN GLG Europe Plus Source ETF	Irlanti		5 760 479,45	7 158 659,40
Muut			448 741,12	448 741,12
Ulkomaiset sijoitusrahastot yhteensä			241 410 143,57	305 210 110,66
Sijoitusrahastot yhteensä			530 280 531,40	638 843 569,23
Kotimaiset pääomarahastot				
Aino Holdingyhtiö Ky			12 340 360,32	12 340 360,32
CapMan Hotels RE Ky			3 524 024,36	3 844 490,94
Kasvurahastojen Rahasto Ky			1 091 983,64	1 553 490,87
KSK Redi Ky			1 807 113,23	1 807 113,23
MB Equity Fund IV Ky			1 095 075,34	1 414 712,50
OP Pension Private Equity Funds Ky			47 579 542,40	54 381 323,46
Otso Infrastrukturi I Ky			9 945 000,00	9 945 000,00

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Pohjola Asuntorahasto I Ky			7 020 985,92	7 413 377,09
Real Estate Debt and Secondaries Ky			4 000 881,05	4 429 407,42
Real Estate Fund Finland III Ky			21 293 168,10	21 554 861,14
Real Estate Fund of Funds II Ky			8 670 100,26	9 704 311,70
Selected Mezzanine Funds I Ky			771 907,38	1 042 959,57
Selected Private Equity Funds I Ky			1 222 868,88	1 415 830,25
Suomi Toimitilakiinteistö Ky			5 014 186,06	5 130 087,56
Vaaka Partners Buyout I Ky			577 851,80	605 393,37
Muut			1 084 458,68	1 234 785,02
Kotimaiset pääomarahastot yhteensä			127 039 507,42	137 817 504,44
Ulkomaiset pääomarahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners	Ruotsi		3 354 328,89	3 354 328,89
Aberdeen Indirect Property Partners II	Ruotsi		3 198 074,31	3 198 074,31
Alternative Property Income Venture Fund, L.P.	Ranska		2 330 659,81	2 474 822,04
Ares Capital Europe II (E), L.P.	Yhdysvallat		12 886 807,00	13 923 898,57
Ashmore EM Corporate Private Debt Fund SICAV-SIF	Luxemburg		2 280 273,44	2 550 109,91
Axa Infrastructure Partners A	Ranska		1 201 034,75	1 597 715,73
BlackRock Asia Property Fund III L.P.	Bermuda		1 560 040,13	2 874 581,21
BlueBay Direct Lending Fund II SLP	Luxemburg		1 241 102,39	1 241 102,39
Chenavari Regulatory Capital Strategy - D1	Caymansaaret		3 580 801,91	4 115 326,12
Europa Fund III LP	Iso-Britannia		1 362 745,25	1 362 745,25
European Real Estate Debt Fund II L.P.	Caymansaaret		2 967 016,10	2 967 016,10
European Real Estate Senior Debt 2 L.P.	Caymansaaret		7 165 256,12	7 165 256,12
Falko Regional Aircraft Opportunities Fund L.P.	Jersey		2 660 846,76	2 686 020,57
Franklin Templeton European Real Estate F O F	Luxemburg		2 305 782,74	2 305 782,74
Lexington Capital Partners VI-B, L.P.	Yhdysvallat		1 512 905,24	1 602 642,22
OHA Newbury Partners (Offshore) L.P.	Caymansaaret		2 296 574,99	3 108 594,32
SASOF Offshore III LP	Caymansaaret		1 528 603,05	1 528 603,05
TCW/Crescent Mezzanine Partners VC LP	Yhdysvallat		548 830,29	746 932,92
Muut			2 698 601,13	3 940 735,55
Ulkomaiset pääomarahastot yhteensä			56 680 284,30	62 744 288,01
Pääomarahastot yhteensä			183 719 791,72	200 561 792,45
OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ			767 986 146,12	916 311 330,70

19.1.2016

A. Ojala

Liite 12. Saamiset

	2015	2014
Muut saamiset		
Arvopaperikauppasaamiset	172 818	5 653 067
Maksetut eläke-ennakot	10 220 809	8 371 970
Annetut vakuudet johdannaisista	0	1 100 000
Saamiset kiinteistöyhtiöiltä	1 807 469	269 816
Muut saamiset	2 399 473	1 409 939
	14 600 569	16 804 791

Liite 13. Siirtosaamiset

	2015	2014
Korot	4 100 493	5 634 495
Vuokrat	265 469	176 630
Saaminen vastuunjaosta	1 532 227	2 870 369
Muu siirtosaamiset	0	13 364
	5 898 190	8 694 858

Liite 14. Saaminen vastuunjaosta

	2015	2014
Saaminen vastuunjaosta	1 532 227	2 870 369

Liite 15. Oma pääoma**Oma pääoma**

	Tilikauden alussa	Tilikauden muutos	Tilikauden lopussa
Vararahasto	6 185 750,36	0,00	6 185 750,36
Verovarautusrahasto	2 747,45	0,00	2 747,45
Tilikausien voitot	19 098 161,31	0,00	19 098 161,31

Liite 16. Velka vastuunjakoon

	2015	2014
Velka vastuunjakoon	0	0

Liite 17. Vakuutustekninen vastuuvélka

VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA	2015	2014
Lakisäätteiset eläkkeet		
Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu	1 052 490 652	927 039 314
Lisävakuuutusvastuu	113 500 844	116 475 947
Lakisäätteisten eläkkeiden osaketuottosidonnainen lisävakuuutusvastuu	50 979 497	32 905 057
Muiden eläkkeiden vastuuvélka	467 978	488 764
Vakuutustekninen vastuuvélka yhteensä	1 217 438 971	1 076 909 082

VASTUUN SIIRTO

OP-Eläkekassa vastaanotti 31.12.2015 vastuun siirron.

TyEL kannan siirto

Varsinaiset eläkkeet	14 827 684
Tasausvastuu	17 114 994
Vastaiset eläkkeet	57 539 672
Osaketuottosidonnainen lisävakuuutusvastuu	4 323 277
Lisävakuuutusvastuu	28 702 448
	122 508 075

Rekisteröity lisäeläketurva

Alkaneet eläkkeet yhteensä	735 275
Vastaiset eläkkeet yhteensä	816 067
	1 551 342

Liite 18. Velat

	2015	2014
Muut velat		
Arvopaperikauppavelat	0	971 932
Vuokravakuudet	887 546	957 336
Ennakonpidätysvelat	2 939 555	2 816 053
Johdannaisista saadut vakuudet	3 950 500	0
Muut velat	627 639	448 927
	8 405 240	5 194 248

Liite 19. Siirtovelat

	2015	2014
Velat johdannaisista	323 234	3 003 651
Muut siirtovelat	257 188	253 442
	580 422	3 257 093

Liite 20. Vakuudet ja vastuusitoumukset

VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

	2015	2014
Sijoitussitoumukset	149 966 102	113 709 701
Arvonlisäverovähennykset (uudisrakentamisesta)	0	265 750
Johdannaiskaupan vakuudet		
Pantit	1 292 418	1 138 664
Leasingvastuut, auto	19 268	28 517

	Käypä arvo	Kohde-etuuden arvo	Käypä arvo	Kohde-etuuden arvo
Johdannaisopimukset (kirjanpidollisesti ei-suojaavat)				
Valuuttajohdannaiset				
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset	2 893 898	159 335 307	-1 590 603	55 299 306
Korkojohdannaiset				
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset	-99 000	98 523 068	-1 382 930	78 914 749

Liitetieto sisältää ainoastaan avoimet sopimukset. Suljettujen sopimusten realisoituneet tuotot ja kulut on kirjattu tuloslaskelmaan. Valuuttajohdannaisopimusten osalta kaikki sopimukset on käsitelty avoimina.

Liite 21. Lähipiiriliiketoimet

LÄHIPIIRILIIKETOIMET

OP-Eläkekassa osti OVY Vakuutus Oy:ltä maaliskuussa 2015 kiinteistörahastoja 4 794 484 eurolla.

Liite 22. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot (TyEL -osasto)

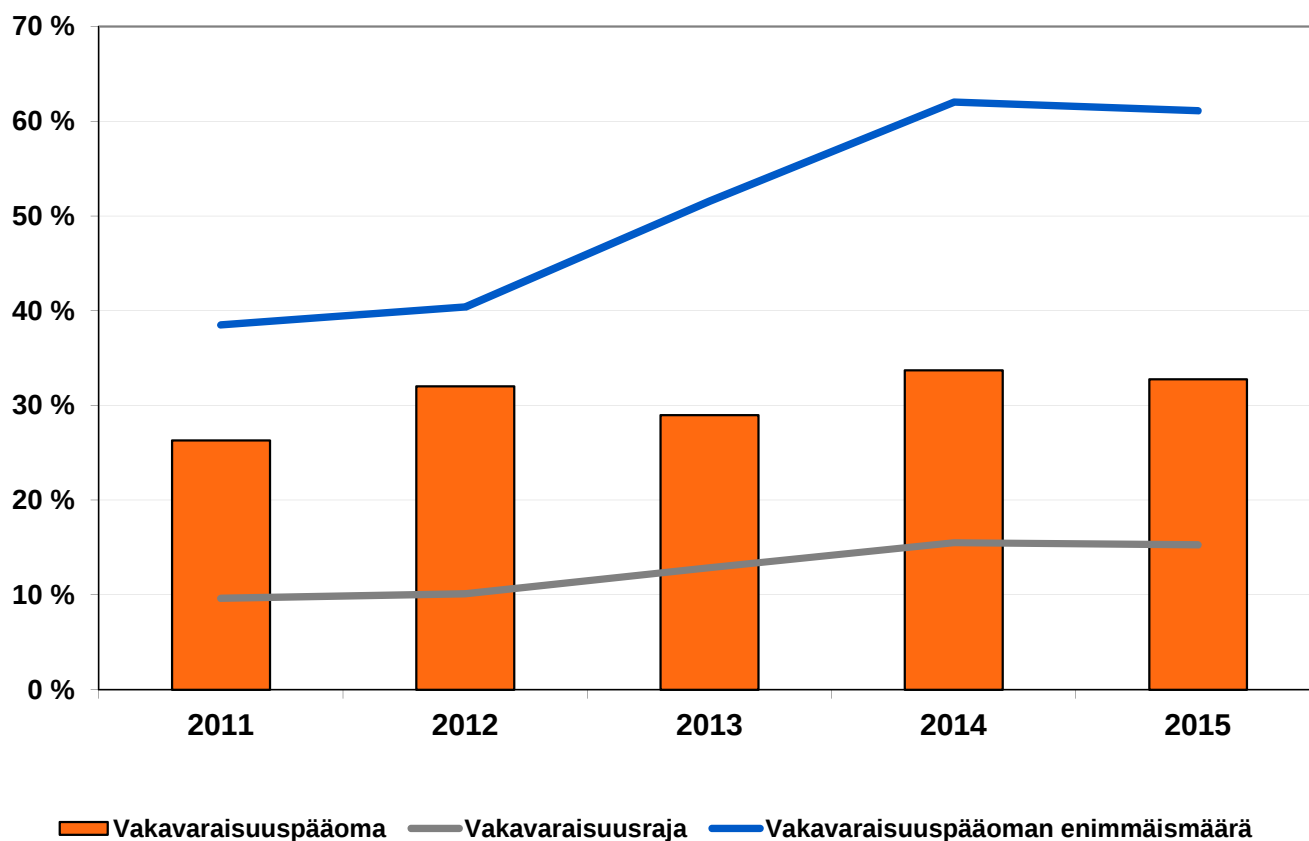
VAKAVARAIUUSPÄÄOMA

	2015	2014
Oma pääoma	24 479 367	24 436 400
Lisävakuutusvastuu	113 500 844	116 475 947
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	173 087 260	135 923 034
Tasotusmäärä	23 573 119	19 276 947
Lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä	19 164 653	19 289 530
	353 805 244	315 401 858
Vähimmäispääomavaatimus	5,09 %	5,17 %
Vakavaraisuusaste -%	32,76 %	33,53 %
(vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuuslaskennassa käytettävä vastuuvélka)		
Vakavaraisuusraja -%	15,27 %	15,50 %

Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat

%:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvélasta

	2015	2014	2013	2012	2011
Vakavaraisuusraja	15,27 %	15,50 %	12,89 %	10,10 %	9,63 %
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä ¹⁾	61,09 %	62,02 %	51,57 %	40,40 %	38,51 %
Vakavaraisuuspääoma ennen tasotusmäärää	30,58 %	31,48 %	26,85 %		
Vakavaraisuuspääoma ²⁾	32,76 %	33,53 %	28,98 %	32,04 %	26,30 %

1) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoman enimmäismäärä.

2) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti. Vuonna 2014 mukaan on otettu lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä.

Liite 23. Tiivistelmä tunnusluvuista

Tiivistelmä tunnusluvuista

	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksutulo	109 812 369	109 018 370	110 923 976	112 404 644	101 057 264
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset	125 590 895	122 874 276	119 061 168	109 873 930	98 544 337
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	71 415 119	87 969 158	69 374 212	103 164 760	-27 256 723
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, % 1)	5,92 %	7,74 %	6,19 %	10,51 %	-2,70 %
Liikevaihto	144 065 465	193 626 472	157 090 179	176 068 533	127 478 898
Kokonaishoitokulut	1 856 277	1 944 551	2 044 360	2 147 724	2 007 721
Kokonaishoitokulut % liikevaihdosta	1,29 %	1,00 %	1,30 %	1,22 %	1,57 %
Hoitokulut ilman työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja ja lakisääteisiä maksuja % TyEL-palkkasummasta	0,40 %	0,40 %	0,40 %	0,42 %	0,42 %
Kokonaistulos	11 590 835	38 639 254	19 279 425	62 839 577	-49 623 720
Vastuuvelka	1 216 970 993	1 076 420 318	1 007 567 736	971 547 586	907 390 908
Vakavaraisuuspääoma 1)	353 805 244	315 401 859	261 670 513	268 183 664	208 549 896
Vakavaraisuuspääoma % vastuuvelasta	32,76 %	33,53 %	28,38 %	32,04 %	26,30 %
Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,15	2,16	2,25	3,17	2,73
Tasoitusmäärä	23 573 119	19 276 947	19 209 373	16 254 458	19 767 382
Tuloksen käyttö kannatusmaksujen alentamiseen (%) TyEL-palkkasummasta	1,07 %	0,88 %	1,96 %	0,98 %	0,90 %
Eläkevarat	1 390 058 253	1 212 343 352	1 140 129 715	1 079 629 545	976 635 584
TyEL - palkkasumma 2)	564 116 355	482 238 256	515 398 426	513 429 371	486 826 132
TyEL - vakuutuksia 2)	274	276	288	306	315
TyEL - vakuutettuja 2)	12 000	10 622	11 100	11 800	11 500
Eläkkeensaajia 2)	8 298	7 309	7 119	6 867	6 699

1) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti.

2) Vuoden 2015 luvut sisältävät kannansiirron.

Liite 24. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾			
	2015		2014		2015		2014	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	%	
Korkosijoitukset yhteensä	545,3	38,9 %	475,1	38,7 %	397,6	32,4 %	32,4 %	
Lainasaamiset ¹⁾	7,2	0,5 %	,0	0,0 %	,0	0,0 %	0,0 %	
Joukkovelkakirjalainat	406,0	29,0 %	370,2	30,2 %	292,7	23,8 %	23,8 %	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	132,1	9,4 %	104,8	8,5 %	104,8	8,5 %	8,5 %	
Osakesijoitukset yhteensä	496,1	35,4 %	439,2	35,8 %	440,2	35,8 %	35,8 %	
Noteeratut osakkeet ³⁾	417,6	29,8 %	375,3	30,6 %	376,3	30,6 %	30,6 %	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	77,2	5,5 %	63,2	5,1 %	63,2	5,1 %	5,1 %	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	1,3	0,1 %	,0	0,1 %	0,7	0,1 %	0,1 %	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	243,8	17,4 %	209,5	17,1 %	209,5	17,1 %	17,1 %	
Suorat kiinteistösijoitukset	107,6	7,7 %	121,5	9,9 %	121,5	9,9 %	9,9 %	
Kiinteistörahastot ja yhteissijoitukset	136,3	9,7 %	88,0	7,2 %	88,0	7,2 %	7,2 %	
Muut sijoitukset	117,2	8,4 %	104,1	8,5 %	104,7	8,5 %	8,5 %	
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	88,3	6,3 %	79,8	6,5 %	80,3	6,5 %	6,5 %	
Hyödykesijoitukset	5,4	0,4 %	7,3	0,6 %	7,3	0,6 %	0,6 %	
Muut sijoitukset ⁷⁾	23,6	1,7 %	17,0	1,4 %	17,0	1,4 %	1,4 %	
Sijoitukset yhteensä	1 402,5	100,0 %	1 227,8	100,0 %	1 151,9	93,8 %	93,8 %	
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾					75,9	6,2 %	6,2 %	
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 402,5	100,0 %	1 227,8	100,0 %	1 227,8	100,0 %	100,0 %	
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,21							

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Riskijakauma esitetään vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

Liite 25. Tulosanalyysi

	2015	2014	2013	2012	2011
Tuloksen synty					
Vakavaraisuuden kartuttaminen					
kannatusmaksuilla	42 967	7 846	27 547	3 685	-28 040
Varojen sisäinen siirto A-osastolta B:lle	0	0	0	0	0
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin					
+ sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	71 414 288	87 945 993	69 374 212	103 164 760	-27 256 723
+ muut korkoerät	0	0	0	0	0
- vastuuvelan tuottovaatimus	-59 866 420	-49 314 585	-50 122 334	-40 328 868	-22 338 958
Kokonaistulos	11 590 835	38 639 254	19 279 425	62 839 577	-49 623 720
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen					
Toimintapääoman muutokseen					
Lisävakuutusvastuun muutokseen	-31 677 551	31 005 340	-14 086 727	18 071 896	-196 025
Arvostuserojen muutokseen	37 164 226	3 361 055	23 216 267	39 715 934	-53 648 311
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämään	42 967	7 846	27 547	3 685	-28 040
Kannatusmaksujen alennukseen	6 061 193	4 265 013	10 122 339	5 048 062	4 248 656
Ylikatteen tai toimintapääoman ylitteen					
palautukseen osakkaille	0	0	0	0	0
Varojen sisäiseen siirtoon A - osastolle	0	0	0	0	0
Yhteensä	11 590 835	38 639 254	19 279 426	62 839 577	-49 623 720

Liite 26. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitusten nettotuotot markkina-arvoin ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾ 2015	Tuotto - % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto - % sitoutuneelle pääomalle			
	milj. euroa	milj. euroa	%	2014 %	2013 %	2012 %	2011 %
Korkotuotot yhteensä	-3,3	458,5	-0,7 %	3,4 %	0,7 %	9,6 %	-1,5 %
Lainasaamiset ¹⁾	-0,1	2,6	-3,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Joukkovelkakirjalainat	-3,2	430,0	-0,7 %	3,6 %	0,8 %	11,8 %	-1,8 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,0	25,9	0,1 %	1,0 %	-0,1 %	0,2 %	0,4 %
Osakesijoitukset yhteensä	56,9	416,6	13,7 %	12,3 %	19,5 %	21,4 %	-16,7 %
Noteeratut osakkeet ³⁾	48,2	351,0	13,7 %	12,9 %	22,5 %	26,6 %	-21,1 %
Pääomasijoitukset ⁴⁾	8,6	64,3	13,3 %	8,8 %	3,0 %	1,0 %	29,3 %
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,1	1,3	10,8 %	10,6 %	9,6 %	10,3 %	0,0 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	12,2	222,7	5,5 %	9,5 %	0,7 %	0,7 %	13,8 %
Suorat kiinteistösijoitukset	6,4	107,1	6,0 %	9,3 %	-0,6 %	-0,3 %	17,0 %
Kiinteistörahastot ja yhteissijoitukset	5,8	115,6	5,1 %	9,8 %	3,6 %	2,0 %	7,1 %
Muut sijoitukset	6,9	107,7	6,4 %	5,5 %	8,9 %	13,6 %	5,0 %
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	7,0	80,4	8,8 %	4,2 %	10,4 %	8,2 %	1,6 %
Hyödykesijoitukset	-1,9	7,3	-26,0 %	-16,0 %	-12,0 %	8,0 %	-13,4 %
Muut sijoitukset ⁷⁾	1,8	20,0	8,8 %	26,5 %	18,5 %	30,5 %	18,1 %
Sijoitukset yhteensä	72,8	1 205,4	6,0 %	7,8 %	6,3 %	10,7 %	-2,6 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-1,4						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvin	71,4	1 205,4	5,9 %	7,7 %	6,2 %	10,5 %	-2,7 %

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

Liite 27. RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Yleiset periaatteet

Riskienhallinnalla on keskeinen merkitys OP-Eläkekassan toiminnan johtamisessa. Riskienhallinta toteutetaan sisäisen valvonnan avulla. Näin halutaan varmistaa, että

- sisäinen valvonta on riittävän korkeatasoista toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen,
- toiminnassa ei oteta riskejä, joista aiheutuisi olennaista vaaraa eläkelaitoksen vakavaraisuudelle tai muille toimintaedellytyksille, ja
- valvontamenetelmät mahdollistavat toimintaan liittyvien riskien havaitsemisen, arvioimisen ja rajoittamisen.

Sisäinen valvonta on osa johtamista ja ohjausta ja se koostuu toimenpiteistä, joilla pyritään varmistamaan asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen. Sisäistä valvontaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla.

Eläkekassa noudattaa toiminnassaan sen hallituksen vahvistamia omia ja OP Ryhmässä vahvistettuja yleisiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita.

Riskinkantokyky ja sen mittaaminen

Toiminnasta aiheutuvia riskejä tunnistetaan, arvioidaan, mitataan ja seurataan osana päivittäistä liiketoimintaa. Riskienhallinnalla pyritään vähentämään ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä tai uhkaa sekä varmistamaan, että toiminnassa ei oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi eläkelaitoksen kannattavuuden, vakavaraisuuden tai toiminnan jatkumisen. Toimintakyvyn varmistamiseksi riskinkantokyvyn tavoiteasetannassa otetaan huomioon toiminta-pääoman aiheuttamat rajoitukset sijoitustoiminnalle.

Riittävä toimintapääomataso ja sen mahdollistama tulos, osakkaiden sitoutuneisuus ja vastuu eläkekassan toiminnasta sekä toimiva riskienhallinta varmistavat eläkekassan riskinkantokyvyn. Riskinkantokykyä seurataan kuukausiraporteissa myös ennakoidusti, jotta hallitus voi varautua tarvittaviin toimenpiteisiin riittävällä aikajänteellä.

Mittavissa olevia riskejä rajoitetaan riskirajoilla ja muilla tunnusluvuilla, jotka asetetaan toiminnan laajuuden ja luonteen mukaisesti. Riskirajoja asetettaessa varaudutaan usean riskilajin samanaikaiseen toteutumiseen. Mittareiden ja riskirajojen ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain, jotta aikaisemmin tunnistamattomat olennaiset riskit tulevat otetuksi huomioon. Riskirajat vahvistaa hallitus sijoitussuunnitelman vahvistamisen yhteydessä.

Eläkekassan riskinkantokykyä mitataan vakavaraisuuden mittareilla.

Organisaatio ja vastuut**Hallitus**

Riskienhallintaan liittyvissä asioissa ylin päättävä elin on eläkekassan hallitus, joka vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävyydestä ja yleisistä periaatteista.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnittelusta, valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti sekä operatiivisten riskien suunnitelman mukaisesta hallinnasta.

Vastuullinen aktuaari

Vastuullinen aktuaari vastaa laskuperusteiden oikeellisuudesta, vastuuvélka- ja vakavaraisuuslaskelmien suorittamisesta sekä muista aktuaarille säädetyistä ja määritellyistä sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvistä tehtävistä. Vastuullinen aktuaari raportoi toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Sisäinen tarkastus

Sisäisestä tarkastuksesta vastaa OP Osuuskunnan sisäinen tarkastus, jonka tarkoitus, toimivalta ja vastuut on määritetty OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamassa Tarkastuksen toimintaperiaatteet -kuvauksessa.

Riskinottoa seuraa hallituksen ja toimitusjohtajan lisäksi liiketoiminnasta riippumaton OP Osuuskunnan Riskiasema ja pääomavaade -osasto.

Näiden lisäksi eläkekassan toiminnan valvonnasta huolehtii eläkekassan edustajiston valitsema tarkastusvaliokunta. Edustajiston tehtävänä on eläkekassan sääntöjen mukaan valvoa, että toimintaa hoidetaan lain ja eläkekassan sääntöjen mukaisesti.

Hallittavat riskit

Strategiset riskit

Strategisella riskillä tarkoitetaan epäonnistuneen liiketoimintastrategian johdosta syntyviä menetyksiä. Näihin riskeihin varaudutaan ja niitä vähennetään siten, että liiketoimintastrategian linjaukset tehdään huolellisen suunnittelun ja valmistelun pohjalta.

Strategista riskiä hallitaan seuraamalla menestysmittareiden ja riskitasojen toteutumista ja niitä tarkistetaan tarvittaessa.

Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan mahdollisia suoria tai välillisiä tulon menetyksiä tai syntyviä kustannuksia, joita voi aiheutua epätäydellisistä tai puutteellisesti toimivista prosesseista, sisäisen valvonnan puutteista, puutteellisesta osaamisesta, henkilöstöstä, oikeudellisten riskien toteutumisesta, tiedon hallinnasta, tietotekniikasta tai tietoturvasta tai ulkoisen uhan turvallisuuteen tai toiminnan jatkuvuuteen aiheuttamasta epävarmuudesta. Eläkekassa vastaa itse omaan toimintaansa liittyvien operatiivisten riskien hallinnasta hyödyntäen mahdollisimman laajasti OP Ryhmän tarjoamaa tukea keskitettyjen toimintojen ja palvelujen toimintavarmuuden ja jatkuvuuden turvaamisessa. Operatiivisten riskien osalta olennaista on tunnistaa merkittävimmät riskit ja suojautua niitä vastaan.

Sisäiset toimintaprosessit suunnitellaan, ohjeistetaan ja toteutetaan siten, että operatiiviset riskit minimoidaan ennakolta ja ne voidaan hallita. Tavoitteena on tunnistaa merkittävät operatiiviset riskit palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä.

Oikeudellisten riskien hallinnalla varmistaudutaan siitä, että eläkekassalla on riittävä asiantuntemus sekä voimassaolevasta lainsäädännöstä että viranomaisohjeistuksesta. Oikeudellista riskiä hallitaan mm. seuraamalla keskitetysti alan oikeus- ja muuta käytäntöä ja lainsäädännön sekä kansainvälisen sääntelyn muutoksia, käyttämällä tarvittaessa sopimusten solmimisessa ja muissa oikeustoimissa apuna asiantuntijoita.

Henkilökunnan ammattitaitoon ja sopivuuteen kiinnitetään erityistä huomiota uutta henkilökuntaa rekrytoitaessa. Rekrytoinnissa ja henkilökunnan perehdyttämisessä ja koulutuksessa noudatetaan OP Ryhmässä käytettäviä toimintamalleja. Eläkekassa panostaa jatkuvaan sisäiseen ja ulkoiseen koulutukseen.

Toimintojen mahdollinen ulkoistaminen tapahtuu OP Ryhmässä hyväksyttyjen menettelytapojen mukaisesti ja varmistaen, että siitä ei aiheudu haittaa toiminnalle, riskienhallinnalle tai muulle sisäiselle valvonnalle. Toimintojen jatkuvuuden varmistamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tiedon eheydestä, kiistämättömyydestä ja saatavuudesta huolehditaan tiedonhallintaa tukevilla toimintatavoilla ja tietojärjestelmäarkkitehtuurilla. Tietojen hallintaan, tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyviä toimintatapoja kehitetään jatkuvasti. Yhtiössä noudatetaan OP Ryhmän ICT-strategian linjauksia sekä tietoturvapoliitikassa vahvistettuja periaatteita ja käytäntöjä.

Jatkuvuussuunnittelun avulla turvataan toiminnan jatkuvuus myös vakavan toimintahäiriön tilanteessa. Eläkekassa laatii jatkuvuussuunnitelmansa viranomaisten ja OP Ryhmän antamien ohjeiden mukaisesti.

Vakuutustoiminnan riskit

Työeläkejärjestelmä on osittain rahastoiva. Tällöin vain osa eläkkeistä rahastoidaan ja sitä täydennetään jakojärjestelmällä. Rahastointi tapahtuu yksilökohtaisesti kunkin työsuhteen vakuuttaneessa eläkelaitoksessa voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuen.

Rahastoitu osuus on yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla. Rahastoidun osuuden tuottovaatimus muodostuu täydennyskertoimen, rahastokoron ja osaketuottokertoimen summana. Rahastoimaton osuus on yhteisesti kustannettavaa tasausosaa, joka kustannetaan vuosittain kerättävillä eläkelaitoksille yhteisesti määrätyillä vastuunjakokorvauksilla. Eläkekassan vuosittain maksamista eläkkeistä rahastoitua osaa on keskimäärin neljännes.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vastuuvelan laskentaa koskevat laskuperusteet eläkekassan hakemuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa eläkekassalle asetuksen vastuunjakoja varten laskettavista suureista.

Eläkekassan vakuutustoiminnan riskit liittyvät vastuuvelan riittävyyteen. Vastuuvetka voi osoittautua riittämättömäksi, jos eläkekassan vakuutettujen keskimääräinen elinikä ylittää laskuperusteiden mukaisen oletuksen. Lisäksi vastuuvetkaan sisältyvä varaus tuntemattomia eläkkeitä varten voi jäädä riittämättömäksi, jos alkavia työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeitä on enemmän kuin laskuperusteet olettavat. Tämän kompensointiin eläkekassalla on käytettävissään tasoitusvastuuta. Ennakko-palkkasumman väärä arvio aiheuttaa vastuuvetkaan ainoastaan hetkellisen laskuvirheen.

Vastuuvelan osoittautuminen riittämättömäksi aiheuttaisi vakuutusmaksun korotuspaineita tuleville vuosille.

Eläkekassan vastuullinen aktuaari laatii määräysten mukaan ennusteen 10 vuoden eläkemenon ja vastuuvelan kehityksestä. Toimintapääoman kautta pystytään tasaamaan vakuutusmaksutasoihin kohdistuvaa vaihtelua, joka aiheutuu sijoitustoiminnan tuottojen vaihtelusta.

Sijoitustoiminnan riskit

Eläkekassan tuloksen ja vakavaraisuuden kannalta merkittävin riski liittyy sijoitustoimintaan. Sijoitustoiminnasta vastaa Eläkekassan hallitus, joka laati eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Sijoitussuunnitelmassa määritetään sijoitusomaisuudelle tuotto- ja riskitaso sekä tavoitejakauma, sen vaihteluvälit, vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset.

Sijoitustoiminnan riskeihin varaudutaan sijoitussuunnitelmassa ja sijoitusten riskienhallintasuunnitelmassa määritellyllä tavalla sekä huolehtimalla henkilöstön asiantuntemuksesta ja tarvittavista resursseista.

Sijoitussuunnitelman noudattamista valvotaan seuraamalla sijoitusomaisuuden toteutunutta allokaatiota ja sijoitustoimintaan kohdistuvia muita rajoituksia. Vakavaraisuustasosta, sijoitussuunnitelman ja muiden sääntöjen ja määräysten noudattamisesta raportoidaan säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Pitkän tähtäimen tuottotavoitteiden saavuttaminen edellyttää hallittua riskinottoa sekä sitä vastaavaa riskinkantokykyä ja toimintapääomien tasoa. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonne, riskinkantokyky ja likviditeettivaatimukset. Lisäksi huolehditaan lakisääteisen eläkevakuutuksen luonteen mukaisesti sijoitusten tarkoituksenmukaisesta hajauttamisesta.

Sijoitusomaisuuden jakauma, tuotto- ja riskiluvut

2015 ¹⁾

	Perusjakauma		Riskijakauma		2) Volatiliteetti ³⁾	
	MEUR	%	MEUR	%	%	%
Korkosijoitukset	544,9	38,9 %	446,5	31,8 %	-0,6 %	
Lainasaamiset	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0 %	
Joukkovelkakirjalainat	414,1	29,5 %	315,7	22,5 %	-0,8 %	2,3 %
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	3,9	0,3 %	-94,5	-6,7 %	-35,9 %	
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	410,3	29,3 %	410,3	29,3 %	-0,4 %	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	130,7	9,3 %	130,7	9,3 %	2,5 %	
Osakesijoitukset	522,8	37,3 %	522,8	37,3 %	13,3 %	
Noteeratut osakkeet	417,6	29,8 %	417,6	29,8 %	13,7 %	12,7 %
Pääomasijoitukset	103,9	7,4 %	103,9	7,4 %	11,3 %	
Noteeraamattomat osakkeet	1,3	0,1 %	1,3	0,1 %	10,8 %	
Kiinteistösijoitukset	217,5	15,5 %	217,5	15,5 %	4,6 %	
Suorat kiinteistösijoitukset	107,6	7,7 %	107,6	7,7 %	3,8 %	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	109,9	7,8 %	109,9	7,8 %	5,5 %	
Muut sijoitukset	117,2	8,4 %	117,2	8,4 %	5,8 %	
Hedge-rahastosijoitukset	88,3	6,3 %	88,3	6,3 %	8,0 %	4,3 %
Hyödykesijoitukset	5,4	0,4 %	5,4	0,4 %	-26,0 %	
Muut sijoitukset	23,6	1,7 %	23,6	1,7 %	8,8 %	
Sijoitukset yhteensä	1 402,4	100,0 %	1 304,0	93,0 %	5,8 %	4,8 %
Johdannaisten vaikutus			98,4	7,0 %		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 402,4	100,0 %	1 402,4	100,0 %		
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,4 vuotta					

1) Sisältää siirtyvät korot

2) Kokonaistuotto ei sisällä kohdistamattomia kuluja/tuottoja

3) Sijoitusten volatiliteetti laskettu kuukausihavainnoista 24 kk:n ajanjaksolta.

2014¹⁾

	Perusjakauma		Riskijakauma		MWR-tuotto ²⁾	Volatiliteetti ³⁾
	MEUR	%	MEUR	%	%	%
Korkosijoitukset	474,9	38,7 %	397,4	32,4 %	3,4 %	
Lainasaamiset	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0 %	
Joukkovelkakirjalainat	371,2	30,2 %	293,7	23,9 %	3,6 %	1,8 %
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	2,6	0,2 %	-74,9	-6,1 %	-25,5 %	
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	368,6	30,0 %	368,6	30,0 %	6,8 %	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	103,7	8,5 %	103,7	8,5 %	1,2 %	
Osakesijoitukset	442,8	36,1 %	442,8	36,1 %	12,3 %	
Noteeratut osakkeet	375,3	30,6 %	375,3	30,6 %	12,9 %	8,7 %
Pääomasijoitukset	66,7	5,4 %	66,7	5,4 %	8,9 %	
Noteeraamattomat osakkeet	0,7	0,1 %	0,7	0,1 %	10,6 %	
Kiinteistösijoitukset	205,7	16,8 %	205,7	16,8 %	8,1 %	
Suorat kiinteistösijoitukset	121,3	9,9 %	121,3	9,9 %	6,9 %	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	84,4	6,9 %	84,4	6,9 %	9,7 %	
Muut sijoitukset	104,1	8,5 %	104,1	8,5 %	5,2 %	
Hedge-rahastosijoitukset	79,8	6,5 %	79,8	6,5 %	3,9 %	3,6 %
Hyödykesijoitukset	7,3	0,6 %	7,3	0,6 %	-16,0 %	
Muut sijoitukset	17,0	1,4 %	17,0	1,4 %	26,4 %	
Sijoitukset yhteensä	1 227,6	100,0 %	1 150,0	93,7 %	7,6 %	3,0 %
Johdannaisten vaikutus			77,5	6,3 %		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 227,6	100,0 %	1 227,6	100,0 %		
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,4 vuotta					

1) Sisältää siirtyvät korot.

2) Kokonaistuotto ei sisällä kohdistamattomia kuluja/tuottoja.

3) Sijoitusten volatiliteetti laskettu kuukausihavainnoista 24 kk:n ajanjaksolta.

Sijoitusomaisuuden herkkyyshanalyysi

31.12.2015	Kanta käyvin arvoin 1 000 €	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus toimintapääomaan
Korkosijoitukset	544 876	Korko	1 %-yksikkö	8 818
Kiinteistösijoitukset	217 460	Markkina-arvo	15% -yksikköä	32 619
Osake- ja muut sijoitukset	640 079	Markkina-arvo	10% -yksikköä	64 008
Yhteensä	1 402 414			105 444
31.12.2014	Kanta käyvin arvoin 1 000 €	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus toimintapääomaan
Korkosijoitukset	474 941	Korko	1 %-yksikkö	11 390
Kiinteistösijoitukset	205 749	Markkina-arvo	15% -yksikköä	30 862
Osake- ja muut sijoitukset	442 751	Markkina-arvo	10% -yksikköä	44 275
Yhteensä	1 123 441			86 527

Markkinariskeistä sijoitusomaisuuteen kohdistuvat erityisesti arvonmuutosriski ja korkoriski. Sijoitukset hajautetaan tästä syystä tehokkaasti eri omaisuusluokkiin ja niiden sisällä eri sijoitusinstrumentteihin sekä maantieteellisesti että toimialoittain.

Sijoitusomaisuuden riskitasoa mitataan toteutuneiden tuottojen keskihajonnalla ja Value-at-Risk mitarilla (95 % luottamustaso ja 1 kuukauden pitoaika). Var (95%/1kk) on vuoden aikana vaihdellut vuoden vaihteen 4,2 ja 4,9 prosentin välillä salkun markkina-arvoon suhteutettuna. Vuoden vaihteen alhainen VaR-luku johtui Ilmarisesta siirretystä Pohjola-taustaisen henkilöstön työeläkevakuutusten siirrosta OP Eläkekassaan, mikä nosti salkun arvoa n. 150 M€. Siirtoon liittyvä rahamäärä maksettiin

pankkitilille, eikä sitä vuodenvaihteessa vielä sijoitettu perusallokaation mukaisesti. Lisäksi korkoris-
kiä mitataan erikseen modifioidulla duraatiolla. Sijoitusalkun modifioitu duraatio, johdannaiset mu-
kaan lukien oli 1,5 % (1,8 %).

Luottoriski

Luottoluokitusjakauma	31.12.2015		31.12.2014	
	1 000 €	osuus	1 000 €	osuus
AAA	10 482	2,0 %	9 446	2,0 %
AA	156 814	29,3 %	123 866	26,0 %
A	98 908	18,5 %	126 250	26,5 %
BBB	177 493	33,2 %	202 904	42,7 %
BB + tai alempi	83 108	15,5 %	12 700	2,7 %
Not rated	7 774	1,5 %	468	0,1 %
Yhteensä *)	534 578	100,0 %	475 634	100,0 %

*) Sisältää korkosijoitukset ja muihin sijoituksiin kuuluvat strukturoidut korkosijoitukset.

Sijoitustoiminnassa luottoriskiä hallitaan sijoitussuunnitelmassa määritellyin rajoituksin. Vuoden lo-
pussa korkosijoituksista 83,0 % (97,2 %) oli sijoitettuna joukkolainoihin, joilla oli ns. Investment Gra-
de -luottoluokitus eli vähintään S&P:n mukainen luottoluokitus BBB-.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski otetaan huomioon sijoitussalkun allokaatiojakauman rakenteessa. Eläkekassan vuo-
sittain perimät vakuutusmaksut riittävät jo yksistään kattamaan eläkemenoon liittyvän likviditeettitar-
peen. Likviditeettitarpeita varten käytetään lähinnä rahamarkkinasijoituksia.

Valuuttariski

Valuuttapositio	31.12.2015	31.12.2014
	1 000 €	1 000 €
USD	191 922	114 509
JPY	17 927	22 085
GBP	11 337	7 290
Muut	62 826	64 653
Yhteensä	284 012	208 537

OP-ELÄKEKASSA

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 8. päivänä helmikuuta 2016

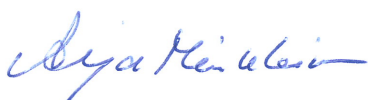
Outi Taivainen
Hallituksen puheenjohtaja

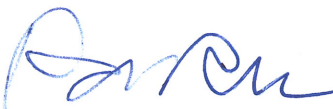
Tom Dahlström

Riitta Lampinen

Arja Minkkinen

Pekka Rintala

Jarmo Viitanen

Erkki Ryynänen
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 17. päivänä maaliskuuta 2016

KPMG Oy Ab
KHT-Yhteisö

Paula Pasanen
KHT

Juha-Pekka Mylén
KHT